

Spis treści

Wstęp	V
Podziękowania	VII
Wprowadzenie	XII
1. Maria Montessori (1870–1952)	4
Jedna z pierwszych lekarek w Europie.....	5
Pierwszy dom dziecięcy.....	6
Kolejne szkoły i rozgłos	7
Montessori współcześnie	10
2. Rozwój dziecka od narodzin do 3. roku życia	14
Etapy rozwoju dziecka od narodzin do 3. roku życia.....	18
Przed narodzinami.....	18
Narodziny.....	20
Od narodzin do 2. miesiąca życia.....	26
Od 3. do 4. miesiąca życia.....	28
Od 5. do 6. miesiąca życia.....	29
Od 7. do 10. miesiąca życia.....	30
Od 11. do 13. miesiąca życia	33
Od 13. do 18. miesiąca życia.....	34
Od 18. miesiąca życia do 2. roku życia	35
Od 2. do 3. roku życia.....	36
Chtonny umysł.....	38
Okresy wrażliwości	42
Okres wrażliwości na porządek.....	46
Okres wrażliwości na ruch.....	48

Okres wrażliwości na język	51
Okres wrażliwości na doznania zmysłowe	54
Okres wrażliwości na małe przedmioty	54
Okres wrażliwości na życie społeczne	55
Ludzkie predyspozycje	56

3. Potrzeby dziecka od narodzin do 3. roku życia 58

Potrzeba koncentracji	59
Potrzeba wolności i granic	62
Nauka wolności	63
Wolność, posłuszeństwo, mądrość i kaprys	64
Potrzeba samoświadomości i dążenie do niezależności	69

4. Podejście montessoriańskie w domu..... 74

Przygotuj się na przyjęcie dziecka, uświadamiając sobie swoją rolę.....	76
Nasza rola obserwatora	76
Nasza rola wzorca do naśladowania	78
Nasza rola towarzysza	81
Nasza rola gwaranta relacji i jej jakości	84
Etapy relacji	84
★ Do 8. miesiąca życia	84
★ Od 8. do 15. miesiąca życia	84
★ Od 15. miesiąca życia do 3. roku życia	86
Zbuduj wartościową relację	88
Zadbaj o siebie dla dobra relacji	90
Przygotuj otoczenie dostosowane do potrzeb dziecka	91
Zadbaj o przyjazne otoczenie, uwzględniając okresy wrażliwości	92
Otoczenie sprzyjające zachowaniu porządku	92
Otoczenie sprzyjające wyostrzaniu zmysłów	93
Otoczenie sprzyjające inteligentnemu poruszaniu się	93
Otoczenie sprzyjające językowi i relacji	95

Otoczenie dostosowywane do dziecka i adaptowanie się dziecka	
do otoczenia.....	96
Miejsce do spania.....	96
★ Materacyk typu topponcino.....	96
★ Kotyska.....	99
★ Niskie łóżeczko.....	100
Pokój.....	102
Łazienka.....	104
Reszta domu.....	106
Otoczenie dostosowane do rytmu dnia dziecka i jego potrzeb.....	108
Karmienie.....	108
★ Posiłek jako moment relaksu.....	108
★ Karmienie piersią.....	108
★ Odstawianie od piersi.....	109
★ Karmienie tyżeczką.....	110
★ Posiłek dla ciała i duszy.....	111
Sen.....	113
Nocnik.....	117
Otoczenie uspokajające i sprzyjające zabawie.....	120
Zabawa bez zabawek.....	121
Wybór zabawek.....	124
Pole dla wyobraźni.....	126
Zaufanie – najpiękniejszy prezent sprzyjający rozwojowi pewności siebie.....	128
Propozycje zajęć stymulujących dziecko.....	131
Stymulowanie wzroku.....	132
Wiszące karuzele.....	132
Zawieszki.....	135
Przedmioty i zabawy wpływające na wzrok.....	135
Stymulowanie słuchu.....	136
Stymulowanie dotyku.....	137
Stymulowanie smaku i węchu.....	138

Stymulowanie opanowywania ruchów.....	138
Motoryka precyzyjna.....	138
Motoryka globalna.....	142
Stymulowanie rozwoju języka.....	143
Stymulowanie rozwoju samodzielności.....	146
Dbanie o siebie.....	146
Dbanie o otoczenie wewnętrzne.....	147
Dbanie o otoczenie zewnętrzne.....	149

5. Podejście montessoriańskie w grupie 154

Wnioski..... 162

Dodatki..... 165

Wzory czterech wiszących karuzel.....	166
Przydatne adresy.....	170
Bibliografia.....	172